

LIETUVOS RESPUBLIKOS
DARBO KODEKSO 76, 77, 80, 107, 108, 109, 115, 127, 147, 149, 150, 151, 202, 293, 294
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO
BEI KODEKSO PAPILDYMO 123¹ STRAIPSNIU
ĮSTATYMAS

2010 m. birželio 22 d. Nr. XI-927
Vilnius

(Žin., 2002, Nr. [64-2569](#); 2004, Nr. [103-3756](#); 2005, Nr. [67-2400](#), Nr. [85-3138](#); 2008, Nr. [63-2375](#); 2009, Nr. [93-3993](#))

1 straipsnis. 76 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 76 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„76 straipsnis. Streikas

Streikas – tai vienos įmonės, kelių įmonių ar šakos darbuotojų arba jų grupės laikinas darbo nutraukimas, kai kolektyvinis ginčas neišspręstas arba darbuotojus tenkinantis taikinimo komisijos, darbo arbitražo ar trečiųjų teismo sprendimas nevykdomas ar netinkamai vykdomas, arba kolektyvinio darbo ginčo nepavyko išspręsti pasitelkus tarpininką ar kai tarpininkavimo metu pasiektas susitarimas nevykdomas.“

2 straipsnis. 77 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 77 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„77 straipsnis. Streiko skelbimas

1. Priimti sprendimą skelbti streiką įmonėje ar jos struktūriniame padalinyje turi teisę įmonėje veikianti profesinė sąjunga jos įstatuose nustatyta tvarka. Jeigu įmonėje nėra veikiančios profesinės sąjungos ir jeigu darbuotojų kolektyvo susirinkimas neperdavė darbuotojų atstovavimo ir gynimo funkcijos atitinkamos ekonominės veiklos profesinių sąjungų organizacijai, priimti sprendimą skelbti streiką įmonėje arba jos struktūriniame padalinyje turi teisę darbo taryba. Streikas įmonėje skelbiamas, jeigu šiam sprendimui slaptu balsavimu pritarė:

1) skelbti įmonės streiką – daugiau kaip pusė įmonės darbuotojų;

2) skelbti įmonės struktūrinio padalinio streiką – daugiau kaip pusė to padalinio darbuotojų.

2. Priimti sprendimą skelbti streiką šakos lygiu turi teisę šakos profesinių sąjungų organizacijos jų įstatuose nustatyta tvarka, aptarus Lietuvos Respublikos trišalėje taryboje.

3. Apie būsimo streiko pradžią darbdavys turi būti įspėtas raštu ne vėliau kaip prieš septynias dienas nusiunčiant jam šiame straipsnyje nustatyta tvarka priimtą sprendimą. Skelbiant streiką galima kelti tik tuos reikalavimus, kurie nebuvo patenkinti taikinimo procedūros metu arba tarpininkavimo metu.

4. Prieš streiką gali būti organizuojamas įspėjamasis streikas. Jis negali trukti ilgiau kaip dvi valandas. Įspėjamasis streikas skelbiamas šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytos profesinės sąjungos įgalioto valdymo organo arba darbo tarybos rašytiniu sprendimu be atskiro darbuotojų pritarimo. Apie šį streiką darbdavys turi būti įspėtas raštu ne vėliau kaip prieš septynias dienas.

5. Priėmus sprendimą dėl streiko (taip pat įspėjamojo) geležinkelių ir miesto visuomeninio transporto, civilinės aviacijos, medicinos, vandens, elektros energijos, šilumos ir dujų tiekimo, kanalizacijos ir atliekų išvežimo įmonėse, apie jo pradžią darbdavys turi būti įspėtas raštu ne vėliau kaip prieš keturiolika dienų.

6. Sprendime skelbti streiką nurodoma:

1) reikalavimai, dėl kurių skelbiamas streikas;

2) streiko pradžia;

3) streikui vadovaujantis organas.“

3 straipsnis. 80 straipsnio 2 dalies pakeitimas

Pakeisti 80 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Streiko šio Kodekso 77 straipsnio 5 dalyje nurodytose įmonėse, įstaigose, organizacijose metu turi būti užtikrintos neatidėliotiniems (gyvybiniams) visuomenės poreikiams tenkinti būtinos minimalios sąlygos (paslaugos). Jas savo susitarimu per tris dienas nuo įspėjimo apie būsimą streiką įteikimo darbdaviui dienos nustato kolektyvinio darbo ginčo šalys ir apie tai raštu informuoja atitinkamai Vyriausybę arba savivaldybės vykdomąją instituciją. Šių sąlygų vykdymą užtikrina streiko komitetas, darbdavys ir jų paskirti darbuotojai.“

4 straipsnis. 107 straipsnio 1 ir 2 dalių pakeitimas

1. 107 straipsnio 1 dalyje po žodžių „prieš tris“ įrašyti žodį „darbo“ ir šią dalį išdėstyti taip:

„1. Jei darbdavys pripažino, kad išbandymo norint patikrinti, ar darbuotojas tinka pavestam darbui, rezultatai nepatenkinami, jis iki išbandymo termino pabaigos gali atleisti darbuotoją iš darbo, apie tai raštu įspėjęs darbuotoją prieš tris darbo dienas, ir nemokėti jam išėtinės išmokos.“

2. 107 straipsnio 2 dalyje po žodžių „prieš tris“ įrašyti žodį „darbo“ ir šią dalį išdėstyti taip:

„2. Jei išbandymas yra nustatytas norint patikrinti, ar darbas tinka darbuotojui, išbandymo įvertinimas priklauso nuo darbuotojo valios. Per išbandymo terminą darbuotojas turi teisę nutraukti darbo sutartį, apie tai raštu įspėjęs darbdavį prieš tris darbo dienas.“

5 straipsnis. 108 straipsnio 1 dalies 4 punkto pakeitimas

Pakeisti 108 straipsnio 1 dalies 4 punktą ir jį išdėstyti taip:

„4) nuotolinio darbo;“.

6 straipsnis. 109 straipsnio 2 dalies pakeitimas

1. Pakeisti 109 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Neleidžiama sudaryti terminuotos darbo sutarties, jeigu darbas yra nuotolinio pobūdžio, išskyrus atvejus, kai tai nustato įstatymai ar kolektyvinės sutartys arba kai darbuotojas priimamas į naujai steigiamą darbo vietą.“

2. Pakeisti 109 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Neleidžiama sudaryti terminuotos darbo sutarties, jeigu darbas yra nuotolinio pobūdžio, išskyrus atvejus, kai tai nustato įstatymai ar kolektyvinės sutartys.“

7 straipsnis. 115 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 115 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„115 straipsnis. Nuotolinio darbo sutartis

Nuotolinio darbo sutartyje gali būti nustatyta, kad sutartyje sulygta darbo funkciją arba dalį sulygta darbo funkcijų darbuotojas atliks kitose negu darbovietė darbuotojui priimtose vietose. Nuotolinio darbo sutarties ypatumus nustato Vyriausybė ir kolektyvinės sutartys.“

8 straipsnis. Kodekso papildymas 123¹ straipsniu

Papildyti Kodeksą 123¹ straipsniu:

„123¹ straipsnis. Darbo sutarties vykdymo sustabdymas darbdaviui nevykdant savo įsipareigojimų

1. Darbuotojas turi teisę laikinai iki trijų mėnesių sustabdyti darbo sutarties vykdymą, apie tai raštu įspėjęs darbdavį prieš tris darbo dienas, jeigu darbdavys ilgiau kaip du mėnesius iš eilės nevykdo savo įsipareigojimų, numatytų teisės aktuose, darbo ar kolektyvinėje

sutartyje, darbuotojui arba ilgiau kaip du mėnesius iš eilės nemoka viso priklausančio darbo užmokesčio. Šiuo atveju darbuotojas atleidžiamas nuo pareigos atlikti savo darbo funkcijas ir jam darbo užmokestis nemokamas.

2. Laikinas darbo sutarties vykdymo sustabdymas pasibaigia kitą dieną po to, kai darbuotojas raštu atšaukia laikiną darbo sutarties vykdymo sustabdymą arba kai darbdavys visiškai įvykdo savo įsipareigojimus darbuotojui ir jį apie tai informuoja, arba kai pasibaigia trijų mėnesių terminas.

3. Jeigu darbuotojas pagrįstai sustabdo darbo sutarties vykdymą, darbdavys sumoka jam ne mažesnę kaip vienos minimaliosios mėnesinės algos dydžio kompensaciją už kiekvieną mėnesį.

4. Darbuotojas, nepagrįstai sustabdęs darbo sutarties vykdymą, įstatymų nustatyta tvarka atsako už darbdaviui padarytą žalą.“

9 straipsnis. 127 straipsnio 1, 2 ir 4 dalių pakeitimas

1. Pakeisti 127 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Darbuotojas turi teisę nutraukti neterminuotą, taip pat ir terminuotą darbo sutartį iki jos termino pabaigos, apie tai raštu įspėjęs darbdavį ne vėliau kaip prieš keturiolika darbo dienų. Kolektyvinėje sutartyje gali būti nustatytas ir kitoks įspėjimo terminas, bet jis negali viršyti vieno mėnesio. Įspėjimo terminui pasibaigus, darbuotojas turi teisę nutraukti darbą, o darbdavys privalo įforminti darbo sutarties nutraukimą ir atsiskaityti su darbuotoju.“

2. Pakeisti 127 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Darbuotojas turi teisę nutraukti neterminuotą, taip pat ir terminuotą darbo sutartį iki jos termino pabaigos, apie tai raštu įspėjęs darbdavį ne vėliau kaip prieš tris darbo dienas nuo prašymo padavimo dienos, jeigu reikalavimas nutraukti darbo sutartį pagrįstas darbuotojo liga ar neįgalumu, trukdančiu tinkamai atlikti darbą, arba kitomis svarbiomis priežastimis, nustatytomis kolektyvinėje sutartyje, arba jeigu darbdavys nevykdo įsipareigojimų pagal darbo sutartį, pažeidžia įstatymus ar kolektyvinę sutartį. Darbuotojas turi teisę nutraukti neterminuotą darbo sutartį, apie tai raštu įspėjęs darbdavį ne vėliau kaip prieš keturiolika darbo dienų, jeigu jis įgijo teisę į visą senatvės pensiją dirbdamas toje įmonėje, įstaigoje, organizacijoje. Darbo sutartis tokiais atvejais turi būti nutraukiama nuo darbuotojo prašyme nurodytos dienos.“

3. Pakeisti 127 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Darbuotojas turi teisę atšaukti prašymą nutraukti darbo sutartį ne vėliau kaip per tris darbo dienas nuo prašymo padavimo dienos. Po to jis gali atšaukti prašymą tik darbdavio sutikimu.“

10 straipsnis. 147 straipsnio 1, 3, 6 dalių pakeitimas ir straipsnio papildymas 7 dalimi

1. Pakeisti 147 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Kiekvieno darbuotojo darbo ir poilsio laiko paskirstymas (kaita) per parą, savaitę ar apskaitinį laikotarpį, taip pat kasdieninio darbo (pamainos) pradžia ir pabaiga nustatoma pagal įmonės, įstaigos, organizacijos darbo tvarkos taisykles. Darbo (pamainų) grafikus tvirtina administracija, suderinusi su įmonės, įstaigos, organizacijos darbuotojų atstovais (Kodekso 19 straipsnis) arba kolektyvinėje sutartyje nustatyta tvarka. Darbo laiko pradžią ir pabaigą valstybės ir savivaldybių įmonėse, įstaigose, organizacijose nustato Vyriausybė, vadovaudamasi šio skyriaus nuostatomis.“

2. Pakeisti 147 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Darbuotojai privalo dirbti darbo (pamainų) grafikuose nustatytu laiku. Darbo grafikai paskelbiami viešai įmonių ir jų padalinių informaciniuose stenduose ne vėliau kaip prieš dvi savaites iki šių grafikų įsigaliojimo. Kolektyvinėje sutartyje gali būti nurodyti atvejai, kai darbo grafikai paskelbiami ne vėliau kaip prieš savaitę iki šių grafikų įsigaliojimo. Įmonėse, įstaigose, organizacijose, atskiruose cechuose, baruose, kuriuose taikoma suminė

darbo laiko apskaita, ir darbams, kuriems taikoma suminė darbo laiko apskaita, darbo grafikai paskelbiami viešai įmonių ir jų padalinių informaciniuose stenduose ne vėliau kaip prieš savaitę iki šių grafikų įsigaliojimo. Darbdavys privalo užtikrinti tolygų pamainų keitimąsi.“

3. Pakeisti 147 straipsnio 6 dalį ir ją išdėstyti taip:

„6. Darbuotojų dirbtas darbo laikas žymimas Vyriausybės patvirtintos pavyzdinės formos darbo laiko apskaitos žiniaraščiuose.“

4. Papildyti 147 straipsnį 7 dalimi:

„7. Darbuotojams, kurie pagal atliekamą darbo funkciją savo darbo laiką visiškai ar iš dalies tvarko savo nuožiūra, darbo laiko apskaitos taisyklės nustato darbdavys.“

11 straipsnis. 149 straipsnio 1, 2 dalių pakeitimas ir 3 dalies pripažinimas netekusia galios

1. Pakeisti 149 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Įmonėse, įstaigose ir organizacijose, atskiruose cechuose, baruose ir darbams esant būtinumui ir atsižvelgus į darbuotojų atstovų nuomonę (Kodekso 19 straipsnis) ar kitais kolektyvinėje sutartyje nustatytais atvejais galima taikyti suminę darbo laiko apskaitą. Darbo laiko trukmė per apskaitinį laikotarpį neturi viršyti tai darbuotojų kategorijai nustatyto darbo valandų skaičiaus. Jeigu taikoma suminė darbo laiko apskaita, negali būti dirbama daugiau kaip keturiasdešimt aštuonias valandas per savaitę ir dvylika valandų per darbo dieną (pamainą). Apskaitinio laikotarpio trukmė negali būti ilgesnė negu keturi mėnesiai.“

2. Pakeisti 149 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Jeigu taikoma suminė darbo laiko apskaita, privalo būti garantuota šio Kodekso nustatyta paros ir savaitės nepertraukiamo poilsio trukmė. Jeigu suminės darbo laiko apskaitos laikotarpiu viršijamas tai darbuotojų kategorijai nustatytas darbo valandų skaičius, darbuotojams jų pageidavimu sutrumpinama darbo diena arba suteikiama poilsio diena (dienos) darbo, kolektyvinėje sutartyje arba darbo tvarkos taisyklėse nustatyta tvarka, mokant už šį papildomą poilsio laiką vidutinį darbo užmokestį, ar papildomai apmokama kaip už viršvalandinį darbą. Jeigu suminės darbo laiko apskaitos laikotarpiu darbuotojas dėl nuo darbdavio priklausančių priežasčių dirba mažiau, negu tai darbuotojų kategorijai nustatytas darbo valandų skaičius, už faktiškai dirbto laiko ir nustatyto darbo laiko skirtumą yra apmokama kaip už prastovą (Kodekso 195 straipsnio 1 dalis).“

3. 149 straipsnio 3 dalį pripažinti netekusia galios.

12 straipsnis. 150 straipsnio 2 dalies pakeitimas

Pakeisti 150 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Darbdavys gali skirti dirbti viršvalandinius darbus tik išimtiniais atvejais, kuriuos nustato šio Kodekso 151 straipsnis. Kitais atvejais viršvalandiniai darbai gali būti organizuojami tik gavus rašytinį darbuotojo sutikimą arba rašytinį darbuotojo prašymą.“

13 straipsnis. 151 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 151 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„151 straipsnis. Išimtiniai atvejai, kai darbdavys gali skirti dirbti viršvalandinius darbus

Viršvalandinius darbus darbdavys gali skirti dirbti šiais išimtiniais atvejais:

1) kai dirbami darbai, būtini krašto apsaugai, ir siekiant užkirsti kelią nelaimėms bei pavojams;

2) kai dirbami visuomenei būtini darbai, šalinamos atsitiktinės ar staiga atsiradusios aplinkybės dėl avarijų, gaivalinių nelaimių;

3) kai būtina užbaigti pradėtą darbą, kurio dėl nenumatytos ar atsitiktinės kliūties esamomis techninėmis gamybos sąlygomis nebuvo galima užbaigti per darbo valandų skaičių, jeigu nutraukus pradėtą darbą gali sugesti medžiagos ar įrenginiai;

4) kai dirbami mechanizmų arba įrenginių remonto ir atstatymo darbai, jeigu dėl jų

gedimo didelis darbuotojų skaičius turėtų nutraukti darbą;

5) kai darbo tęsti neatvyksta pamainininkas, jeigu dėl to gali sutrikti darbo procesas; šiais atvejais administracija turi nedelsdama, ne vėliau kaip po pusės pamainos, pakeisti pamainininką kitu darbuotoju;

6) pakrovimo ir iškrovimo operacijoms ir su jomis susijusiems transporto darbams atlikti, kai būtina ištuštinti transporto įmonių sandėlius, taip pat transporto priemonėms pakrauti ir iškrauti, kad kroviniai nesusikauptų išsiuntimo bei paskirties punktuose ir būtų išvengta transporto priemonių prastovos;

7) kai tai numatyta kolektyvinėje sutartyje.“

14 straipsnis. 202 straipsnio 2 dalies pakeitimas

Pakeisti 202 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Į atsiskaitymo lapelius įrašoma informacija apie darbuotojui apskaičiuotas, išmokėtas ir išskaičiuotas sumas ir apie dirbto laiko trukmę, atskirai nurodant viršvalandinių darbų trukmę.“

15 straipsnis. 293 straipsnio 1 dalies pakeitimas

Pakeisti 293 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Darbuotojas, nepatenkintas darbo ginčų komisijos sprendimu, taip pat tais atvejais, kai darbo ginčas darbo ginčų komisijoje nebuvo išspręstas per šio Kodekso 291 straipsnio 1 dalyje numatytus terminus, ir tais atvejais, kai darbo ginčų komisijoje šalys nesusitarė, per vieną mėnesį gali kreiptis su ieškiniu į teismą.“

16 straipsnis. 294 straipsnio 3 dalies pakeitimas

Pakeisti 294 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Darbo ginčų komisijos sprendimas nevykdomas, jeigu jis šio Kodekso 293 straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka yra apskundžiamas teismui ir apie tai yra raštu informuotas atsakovas.“

17 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir taikymas

1. Šis įstatymas, išskyrus 6 straipsnio 2 dalį ir 18 straipsnį, įsigalioja 2010 m. rugpjūčio 1 d.

2. Šio įstatymo 6 straipsnio 1 dalis galioja iki 2012 m. liepos 31 d.

3. Šio įstatymo 6 straipsnio 2 dalis įsigalioja 2012 m. rugpjūčio 1 d.

4. Pagal šio įstatymo 6 straipsnio 1 dalyje keičiamą Darbo kodekso 109 straipsnio 2 dalį (toliau – Darbo kodekso 109 straipsnio 2 dalis) terminuotas darbo sutartis nuolatinio pobūdžio darbui galima sudaryti tik po šio įstatymo įsigaliojimo įsteigtoms naujoms darbo vietoms. Naujai įsteigtomis darbo vietomis nelaikomos tokios darbo vietos, kurios po šio įstatymo įsigaliojimo steigiamos tokiam pačiam darbui atlikti panaikinant buvusias darbo vietas.

5. Terminuotų darbo sutarčių, sudaromų pagal Darbo kodekso 109 straipsnio 2 dalį naujai įsteigtoms darbo vietoms, skaičius įmonėje, įstaigoje, organizacijoje negali viršyti 50 procentų visų įmonės, įstaigos, organizacijos darbo vietų (pareigybių) skaičiaus.

6. Terminuota darbo sutartis pagal Darbo kodekso 109 straipsnio 2 dalį naujai įsteigtai darbo vietai negali būti sudaryta su toje pačioje įmonėje, įstaigoje, organizacijoje dirbusiu darbuotoju, su kuriuo darbo sutartis buvo nutraukta pagal Darbo kodekso 125 ar 129 straipsnį įsigaliojus šiam įstatymui.

7. Terminuotos darbo sutartys pagal Darbo kodekso 109 straipsnio 2 dalį naujai įsteigtoms darbo vietoms gali būti sudaromos laikotarpiui iki dvejų metų, tačiau ne ilgesniam laikui kaip iki 2012 m. liepos 31 d. Darbo santykiams pagal tokią terminuotą darbo sutartį tęsiantis po 2012 m. liepos 31 d., darbo sutartis tampa neterminuota darbo sutartimi.

8. Darbo sutartys su namudininkais, sudarytos iki šio įstatymo įsigaliojimo, tęsiasi toliau ir joms taikomos nuotolinio darbo sutarties nuostatos.

18 straipsnis. Pasiūlymas Lietuvos Respublikos Vyriausybei

Lietuvos Respublikos Vyriausybė iki 2010 m. rugpjūčio 1 d. priima šiam įstatymui įgyvendinti reikalingus teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTĖ

DALIA GRYBAUSKAITĖ